

מסורת הש"ס

(ב) נכסיה: (מנחת: 3) כי
קא: (ג) ויל' (המנין),
(ד) למה: (ה) מנחת:
(ו) (ה) מנחת: (ז) מנחת:
(ח) (ה) מנחת: (ט) מנחת:

לענין רש"י

אורטוא"ש [אורטוא"ש]
ספרים
אלו"ם. אלו"ם.

מוסף רש"י

פליחות: ר"ב (קמ"ח: 33).

רבינו חננאל

משלוח חטא ישראל אפי"ס
שחטא ישראל קרי להו
רחמנא. ביני חללי מין
הדס רע כדגרסין ספר
לרוב הוול, וגם עברו
את ברייתו וגם לקחו
מן החרם וגם גנבו וגם
כחשו וגם שמו בכליהם
ה' וגם. מלמד שעבר על
חמשה חומשי תורה. א"ל
ריש גלותא לרב הונא
עני חטא בניו ובנותיו
מה עשי שלקחן יהושע.
א"ל ולישמעך כל ישראל
מה חטאו. אלא לדרוש:
כלומר לייסוס דרכיהם
ובל ישראל ישמעו ויראו.
כתיב וישראל איהם באש
ויסקלו אותם באבנים
תחת עבר בהו אמר רבינא
בגין גרמים וכלי בשריפה
בעלי חיים בסקילה. כתיב
ויצוקם לפני ה' מלמד
שחטבו עמר ואמר רבון
כל העולמים על זה יפלו
ורבה של סנהדרין כ"ו.
אמר רב תחננין ידבר
רש זה משה רבינו ועשיר
יענה עזות זה יהושע
שאמר ולו הוולנו ונשב
בעבר הירדן ואסיקוהו
דנפל יהושע קמי המלאך
בלילה משום דאמר ליה
אני שר צבא ה' עתה
רובה של סנהדרין כ"ו.
השדים שם שמים לבטלה
שוללין כי אמר לאדם
לחת שלום לחבירו בליל
שמוא רש הוא ומסא

נגמר הדין פרק ששי סנהדרין

מד.

תורה אור

1. קא ישראל וגם
עברו את ברייתו אשר
צויהו אותם וגם לקחו
החרם וגם גנבו וגם
כחשו וגם שמו
בכליהם. יהושע י' יא
ועל זכר אשר לא
ימול את בשר ערלתו
ותברתה העשן והדא
מנעיהו את ברייתו החרם
בראשית י' יד
3. והיה תלמיד בחרם
ישיב קאש אתו ואת כל
אשר לו כי עבר את
ברית ה' וכן עשה נבילה
בשקלא. יהושע י' טו
4. ודעו את דבר אל
פחת בית אביה וסקולתה
אנשי עיר. באבנים
ומה כי עשה נבילה
בשקלא לזנות בית
אביה ובער את דבר
מקדש. דברים כב ט
5. והיה יהושע את עכן
בן זרח ואת הכסף ואת
האדמה ואת לשון חזקת
ואת בניו ואת בנותיו ואת
שורו ואת חמורו ואת
צאנו ואת אהלו ואת כל
אשר לו וכל ישראל עמו
ועלו אתם עמק נכור.
יהושע י' כד
6. ויאמר יהושע מה
עברת עכרך י' ביום
הזה וירגמו אתו כל
ישראל אבן ושרפו אתם
באש ויסקלו אתם
באבנים. יהושע י' כה
7. ויגרא בשקלא אדרת
שענך אתה טובה
ומאיתם שקלים כסף
ולשון זכב אתה ומאיתם
שקלים משקל ואתחמדם
ואקשם ודקם טעונים
בארץ בחור האלהי
והכסף תחתיו.
יהושע י' כז
8. ויחזקו מחור האלה
ויבאום אל יהושע ואל
כל בני ישראל ויאמרו
לפני ה' יהושע י' כח
9. וכן יהיה אנשי העי
בשולשים ויחשדו את
יהושע לפני השער עד
השקרים ויבטו במורד
וימסו לבב הקם ויהי
למס. יהושע י' כט
10. ותחננין ידבר רש
ועשיר יענה עזות:
מפני י' כט
11. ויעמד מנחם ויפלי
ותעצר המנחה:
תהלים ק' ל
12. והיו המותם בטובה
ארבעה וישרים אלף.
מכיר כה ט
13. ויאמר יהושע אלה
אדני אלהים לקח
העברת העביר את העם
הזה את הירדן לתת
אתנו ביד האמרי
לחאבידנו ולו הוולנו
ונשב בעבר הירדן.
יהושע י' ז
14. ויבש משה אל י'
ויאמר אדני לקח
הרעתה לעם הזה למע
זה שלחתי:
שמות ה' כב
15. ויאמר י' אל יהושע
קם לך למע זה אתה נפל
על ענין. יהושע י' י
16. והיה בעברכם את
הירדן תקימו את
האבנים האלה אשר
אבנו מצוה אתכם היום
בדבר עיבל וישרת אותם
בשדה. דברים כד כ
17. כאשר צוה ה' את
משה עבדו בן צוה משה
את יהושע ובן צוה
יהושע לא הסיר דבר
מכל אשר צוה ה' את
משה. יהושע יא טו
18. ויעשית לעי ולמלכה
שלושה בידו ויחל יהושע אליו
יהושע ה' יד

דנסתרות משעברו ונגלות לעולם אמר ליה רבי נחמיה וכן ענש על
הנסתרות והלא כבר נאמר עד עולם ולי קאי עד עולם אנסתרות
ע"כ יש להשוות בדאיות ענין דקאי אגלות קאי אנסתרות דמסמחא
קאי בשוה אס איתא דקאי אנסתרות דקאי אגלות דקאי אגלות דקאי
כלל שזו היא הסברה דלא מיענשי
אחריו עליהו לעולם ולא כמי
נסתרות אלא להקים להו נגלות דכס
שלא ענש על הנסתרות קודם שעברו
זוהי הסברה כך לא ענש על הנגלות
ולפיכא איתא היקש ונקודה דלי לאו
נקודה ה"א דלפי היקש דלא מיענשי
עונש כנא אלא וטעם מיענשי לפי
שהיה להם למחמת קמ"ל נקודה דלא
מיענשי כלל ולפי נקודה דע"ן לאו
יתישב לר' נחמיה:

ואתם ריחקתם ששים מי"ן.
דבר גרמים וכן עיבל
היו רחוקים ששים מיל מן הירדן
דלמא דפרק אלו נאמרין (פסוק)
דף טו. ויש לתמוה והלא דין עשה
דלא כמי ויהיה נעדרם את הירדן
תקימו את האבנים האלה אשר אנכי
מלוא אתכם היום כהר עיבל ומה
היה יכול לעשות שלם מלאה הר גרמים
והר עיבל עד שם ויפסקו אלו
נאמרין פליגי תנאי דמלאה אלו
המה נעבר הירדן מעבר הירדן
ואילן דנרי ר' יהודה פירוש דמלאה
מן הירדן הישג נעברה אלו הר
גרמים וכן עיבל שישגין אלו כותים
ר"א אומר הלא המה נעבר הירדן
סמוך לירדן דלי מעבר הירדן ואילן
והכמי ויהיה נעדרם את הירדן
וס"ל לר"א דהר גרמים וכן עיבל
שנסמך לירדן דבר הכמוז ושנים
היו ויבדלו אמר מה מקיים רבי
אליעזר הר גרמים וכן עיבל ב'
בגשמים עשו וקראו לאחת הר גרמים
ולאחת הר עיבל על דמיה דר'
יהודה ששים מיל הלכו בלכות היום
על דמיה דר' אליעזר לא וזו
ממקומן והשם ר' שילא דהכא סבר
דקריא כר' אליעזר והיה לו יהושע
לעשות כן ויהא הלך להר גרמים וכן
עיבל שני הכותים וכן דלמד הכא
יהושע שפיר עמד מלי סבר כרבי
יהודה או כר' אליעזר:

חיישינן שמא שר הוא. דקא
בשדות ובהרים מקום
שלין בני אדם מניין דשמי ששים
אפי' ביום דסה"א דפ' במד' דיבמות
דף קכ. (סס) שכלל להר אלא
נעיר אפילו בלילה לא חיישינן דלי
לאו הכי היאך אדם נטמן שלום
לחנינו בלילה ויהאך אשה מתגנבת
בלילה והא דלא שמי הכא דחזו לה
בנאה דבנאה דמנשי (ביבמות סס)
משום דלין בנאה ניכרת בלילה:
הא

את העם הזה את הירדן משה נמי מימר אמר ¹⁴למה הרעתה לעם הזה אלא מהכא ¹³ולו הוולנו ונשב
בעבר הירדן ¹⁵ויאמר ה' אל יהושע קום לך דריש ר' שילא א"ל הקב"ה שלך קשה משלהם אני אמרתי ¹⁶והיה
בעברכם את הירדן תקימו ואתם ריחקתם ס' מיל בתר דנפק אוקים רב אמורא עליה ודרש ¹⁷כאשר צוה ה' את
משה עבדו כן צוה משה את יהושע וכן עשה יהושע ואלו הסיר דבר מכל אשר צוה ה' את משה א"כ מה ת"ל
קום לך א"ל אתה גרמת להם והיו דקאמר ליה בעי ¹⁸ועשית לעי ולמלכה כאשר עשית ליהוה ולמלכה וג'
¹⁹ויהי בהיות יהושע בירחו וישא עניו וירא וגו' ²⁰ויאמר לא כי אני שר צבא ה' עתה באתי [ויפול יהושע אל פניו
ארצה וישתחו] היכי עבד הכי והאמר רבי יוחנן ²¹אסור לו לאדם שיתן שלום לחבירו בלילה חיישינן שמא שר הוא
שאני התם דקאמר ליה אני שר צבא ה' עתה באתי וגו' ודילמא משקרי גמירי דלא מפקי שם שמים לבטלה
א"ל

עכנ מאי טעמא איענוש משום דהוה ידעי
ביה אשתו ובניו יחמא ישראל אמר רבי
אבא בר זבדא אע"פ שחמא ישראל הוא
אמר ר' אבא היינו דאמרי אינשי אסא דקאי
ביני חילפי אסא שמיא ואסא קרו ליה י' וגם
עברו את ברייתו אשר צויהו אותם גם לקחו
מן החרם גם גנבו גם כחשו גם שמו בכליהם
אמר ר' אילעא משום ר' יהודה בר מספרתא
מלמד שעבר עכן על חמשה חומשי תורה
שנאמר חמשה גם ואמר רבי אילעא משום
רבי יהודה בר מספרתא עכן מושך בערלתו
היה כתיב הכא וגם עברו את ברייתו וכתיב
התם את ברייתו הפר פשיטא מהו דתימא
במצוה ⁶ גופיה לא פקד קמ"ל י' כי עשה
נבילה בישראל א"ר אבא בר זבדא מלמד
שבעל עכן נערה המאורסה כתיב הכא וכי
עשה נבילה וכתיב התם כי עשתה נבילה
בישראל פשיטא מהו דתימא כולי האי לא
פקד נפשיה קמ"ל רבינא אמר דיניה כנערה
המאורסה דבסקילה אמר ליה ריש גלותא
לרב הונא כתיב ⁷ויקח יהושע את עכן בן
זרח ואת הכסף ואת האדמה ואת לשון חמורו
ואת בניו ואת בנותיו ואת שורו ואת חמורו
ואת צאנו ואת אהלו ואת כל אשר לו אם
הוא חטא בניו ובנותיו מה חטאו אמר ליה
וליטעמך אם הוא חטא כל ישראל מה
חטאו דכתיב ⁵ובל ישראל עמו אלא לדרותן
ה"נ כרי לדרותן וישרפו אותם באש ויסקלו
אותם באבנים בתרתי אמר רבינא הראוי
לשריפה לשריפה הראוי לסקילה לסקילה
וארא בשלל אדרת שנער אחת טובה
ומאיתם שקלים כסף רב אמר איצטלא
דמילתא ושמואל אמר סרבלא דצריפא
ויציקום לפני ה' אמר רב נחמן בא וחבטם
לפני המקום אמר לפניו רבש"ע על אלו
תיהרג רובה של סנהדרין דכתיב ⁹ויכוכו מהם
אנשי העי כשלים ויחשדו את יהושע ויחשדו
שליש ויחשדו ממש דברי ר' יהודה אמר
לו ר' נחמיה וכי שלשים ויחשדו יהו והלא

לא נאמר אלא כשלים ויחשדו את יהושע ויחשדו
כנגד רובה של סנהדרין אמר רב נחמן רב מאי דכתיב ¹⁰ותחננין ידבר
רש ועשיר יענה עזות ותחננין ידבר רש זה משה ועשיר יענה עזות זה
יהושע מאי טעמא אילימא משום דכתיב ויציקום לפני ה' ואמר רב נחמן
בא וחבטן לפני המקום אמו פנחס לא עבד הכי ¹¹(דכתיב) ויעמד פנחס
ויפלי ותעצר המגפה ¹²ואמר ר' אלעזר ויתפלי לא נאמר אלא ויפלי
מלמד שעשה פלילות עם קונו בא וחבטן לפני המקום אמר לפניו רבון
של עולם על אלו יפלו עשירים וארבעה אלף מישראל דכתיב ¹²ויהיו
המתים במגפה ארבעה ועשרים אלף ואלא מהכא ¹³למה העברת העביר
את העם הזה את הירדן משה נמי מימר אמר ¹⁴למה הרעתה לעם הזה אלא מהכא ¹³ולו הוולנו ונשב
בעבר הירדן ¹⁵ויאמר ה' אל יהושע קום לך דריש ר' שילא א"ל הקב"ה שלך קשה משלהם אני אמרתי ¹⁶והיה
בעברכם את הירדן תקימו ואתם ריחקתם ס' מיל בתר דנפק אוקים רב אמורא עליה ודרש ¹⁷כאשר צוה ה' את
משה עבדו כן צוה משה את יהושע וכן עשה יהושע ואלו הסיר דבר מכל אשר צוה ה' את משה א"כ מה ת"ל
קום לך א"ל אתה גרמת להם והיו דקאמר ליה בעי ¹⁸ועשית לעי ולמלכה כאשר עשית ליהוה ולמלכה וג'
¹⁹ויהי בהיות יהושע בירחו וישא עניו וירא וגו' ²⁰ויאמר לא כי אני שר צבא ה' עתה באתי [ויפול יהושע אל פניו
ארצה וישתחו] היכי עבד הכי והאמר רבי יוחנן ²¹אסור לו לאדם שיתן שלום לחבירו בלילה חיישינן שמא שר הוא
שאני התם דקאמר ליה אני שר צבא ה' עתה באתי וגו' ודילמא משקרי גמירי דלא מפקי שם שמים לבטלה
א"ל

כאשר עשית ליהוה ולמלכה רק שלל ובהמחה תבנו לכם שים לך ארבע עשר מאות: יהושע ח ב
19. והיה בהיות יהושע בירחו וישא עניו וירא ויחשדו את יהושע ויחשדו
שליש ויחשדו ממש דברי ר' יהודה אמר לו ר' נחמיה וכי שלשים ויחשדו יהו והלא
לא נאמר אלא כשלים ויחשדו את יהושע ויחשדו כנגד רובה של סנהדרין אמר רב נחמן רב מאי דכתיב
ותחננין ידבר רש ועשיר יענה עזות ותחננין ידבר רש זה משה ועשיר יענה עזות זה יהושע מאי טעמא
אילימא משום דכתיב ויציקום לפני ה' ואמר רב נחמן בא וחבטן לפני המקום אמו פנחס לא עבד הכי
(דכתיב) ויעמד פנחס ויפלי ותעצר המגפה ואמר ר' אלעזר ויתפלי לא נאמר אלא ויפלי מלמד שעשה
פלילות עם קונו בא וחבטן לפני המקום אמר לפניו רבון של עולם על אלו יפלו עשירים וארבעה אלף
מישראל דכתיב ויהיו המתים במגפה ארבעה ועשרים אלף ואלא מהכא למה העברת העביר את העם הזה
את הירדן משה נמי מימר אמר למה הרעתה לעם הזה אלא מהכא ולו הוולנו ונשב בעבר הירדן ויאמר
ה' אל יהושע קום לך דריש ר' שילא א"ל הקב"ה שלך קשה משלהם אני אמרתי והיה בעברכם את הירדן
תקימו ואתם ריחקתם ס' מיל בתר דנפק אוקים רב אמורא עליה ודרש כאשר צוה ה' את משה עבדו כן
צוה משה את יהושע וכן עשה יהושע ואלו הסיר דבר מכל אשר צוה ה' את משה א"כ מה ת"ל קום לך
א"ל אתה גרמת להם והיו דקאמר ליה בעי ועשית לעי ולמלכה כאשר עשית ליהוה ולמלכה וגו' ויהי
בהיות יהושע בירחו וישא עניו וירא וגו' ויאמר לא כי אני שר צבא ה' עתה באתי [ויפול יהושע אל פניו
ארצה וישתחו] היכי עבד הכי והאמר רבי יוחנן אסור לו לאדם שיתן שלום לחבירו בלילה חיישינן שמא שר הוא
שאני התם דקאמר ליה אני שר צבא ה' עתה באתי וגו' ודילמא משקרי גמירי דלא מפקי שם שמים לבטלה
א"ל

19. והיה בהיות יהושע בירחו וישא עניו וירא ויחשדו את יהושע ויחשדו שליש ויחשדו ממש דברי ר' יהודה אמר לו ר' נחמיה וכי שלשים ויחשדו יהו והלא
לא נאמר אלא כשלים ויחשדו את יהושע ויחשדו כנגד רובה של סנהדרין אמר רב נחמן רב מאי דכתיב ותחננין ידבר רש ועשיר יענה עזות ותחננין ידבר רש זה משה ועשיר יענה עזות זה יהושע מאי טעמא אילימא משום דכתיב ויציקום לפני ה' ואמר רב נחמן בא וחבטן לפני המקום אמו פנחס לא עבד הכי (דכתיב) ויעמד פנחס ויפלי ותעצר המגפה ואמר ר' אלעזר ויתפלי לא נאמר אלא ויפלי מלמד שעשה פלילות עם קונו בא וחבטן לפני המקום אמר לפניו רבון של עולם על אלו יפלו עשירים וארבעה אלף מישראל דכתיב ויהיו המתים במגפה ארבעה ועשרים אלף ואלא מהכא למה העברת העביר את העם הזה את הירדן משה נמי מימר אמר למה הרעתה לעם הזה אלא מהכא ולו הוולנו ונשב בעבר הירדן ויאמר ה' אל יהושע קום לך דריש ר' שילא א"ל הקב"ה שלך קשה משלהם אני אמרתי והיה בעברכם את הירדן תקימו ואתם ריחקתם ס' מיל בתר דנפק אוקים רב אמורא עליה ודרש כאשר צוה ה' את משה עבדו כן צוה משה את יהושע וכן עשה יהושע ואלו הסיר דבר מכל אשר צוה ה' את משה א"כ מה ת"ל קום לך א"ל אתה גרמת להם והיו דקאמר ליה בעי ועשית לעי ולמלכה כאשר עשית ליהוה ולמלכה וגו' ויהי בהיות יהושע בירחו וישא עניו וירא וגו' ויאמר לא כי אני שר צבא ה' עתה באתי [ויפול יהושע אל פניו ארצה וישתחו] היכי עבד הכי והאמר רבי יוחנן אסור לו לאדם שיתן שלום לחבירו בלילה חיישינן שמא שר הוא שאני התם דקאמר ליה אני שר צבא ה' עתה באתי וגו' ודילמא משקרי גמירי דלא מפקי שם שמים לבטלה א"ל

